

PATVIRTINTA

Alytaus lopšelio-darželio „Vyturėlis“
direktorius 2017 m. rugsėjo 7 d.
įsakymu Nr. V-29

ALYTAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „VYTURĖLIS“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Alytaus lopšelio-darželio „Vyturėlis“ (toliau – lopšelis-darželis) smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo lopšelyje-darželyje tvarkos aprašas (toliau – aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190, Rekomendacijomis mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. V-625.
2. Šis aprašas nustato lopšelio-darželio direktoriaus, pedagogų, kitų darbuotojų, Vaiko gerovės komisijos, vaikų, jų tėvų (globėjų, rūpintojų) veiklą, kuriant sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką lopšelyje-darželyje.
3. Direktorius, darbuotojai, vaikai, jų tėvai, vykdydami smurto ir patyčių prevenciją lopšelyje-darželyje, vadovaujasi Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 56 straipsnio 17 punktu, Lietuvos Respublikos Vaiko teisių pagrindų įstatymu (1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234), lopšelio-darželio nuostatais, Darbo tvarkos taisyklėmis, pedagogų pareigybės aprašymais, lopšelio-darželio Etikos normomis, lopšelio-darželio direktoriaus įsakymais, šia tvarka ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais smurto ir patyčių prevenciją.
4. Aprašo tikslas – ugdant pozityvų elgesį kurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, grupės, lopšelio-darželio, šeimos lygmeniu, siekiant užkirsti kelią smurtui ir patyčioms.
5. Aprašas remiasi šiais principais:
 - 5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;
 - 5.2. kiekvienas administracijos darbuotojas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, vaikas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir jį stabdyti;
 - 5.3. darbuotojai veiksmų imasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų;
 - 5.4. kiekvienas mokyklos bendruomenės narys geba tinkamai reaguoti patyčių situacijoje.
6. Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme ir kt.:
 - 6.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;
 - 6.1.1. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, ir kt.;
 - 6.1.2. **psichologinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, žeminimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;
 - 6.1.3. **seksualinės patyčios**: seksualiniai santykiai, įtraukimas į pornografinę veiklą ir kt.;
 - 6.1.4. **nepriežiūra**: fizinis, emocinis, socialinis apleistumas.

6.2. **Smurto ar patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis lopšelio-darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų), tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

6.3. **Smurto ar patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų smurto ar patyčių atveju, visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.4. **Smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos lopšelyje-darželyje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II. LOPŠELIO-DARŽELIO VEIKSMAI IR NUOSTATOS, KAD PATYČIOS, SMURTAS LOPŠELYJE-DARŽELYJE BŪTŲ TABU

7. Lopšelio-darželio veikla ir valdymas:

7.1. atsakomybė: lopšelio-darželio vadovas atsako už sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką. Saugios ir palankios vaikams aplinkos kūrimu rūpinasi lopšelio-darželio vaiko gerovės komisija;

7.2. vertybės: lopšelis-darželis puoselėja vertybių sistemą, kurios pagrindas: mandagumas, paslaugumas, rūpinimasis kitais, pagarba, pasitikėjimas, kūrybiškumas, bendradarbiavimas, nuoširdumas, tolerancija, dėkingumas; visų darbuotojų elgesys ir veikla pagrįsti šiomis vertybėmis;

7.3. pareigybių aprašai: visų lopšelio-darželio darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymo (si) aplinkos puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias.

8. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:

8.1. nuoseklus vaikų savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, bendravimo ir kitų socialinių įgūdžių ugdymas vykdomas integruojant saviraišką skatinančias veiklas į ugdymo turinį, įgyvendinant prevencines programas;

8.2. pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas vaikų socialinių emocinių kompetencijų ugdymo srityje, asmeninių socialinių-emocinių kompetencijų ugdymas(is).

9. Pozityvaus lopšelio-darželio mikroklimato kūrimas: kuriama ugdymo(si) aplinka palanki asmenybės ūgčiai, pozityvūs, tarpusavio pagarba ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai. Skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo bendruomenei jausmai.

10. Tėvų įtraukimas:

10.1. tėvų aktyvumo skatinimas: kuriant saugią ugdymo(si) aplinką, įtraukiant juos į priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą vietos bendruomenėje;

10.2. tėvų konsultavimas, informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos lopšelyje-darželyje kūrimo klausimais.

11. Lopšelis-darželis, vykdydamas smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su ugdytinių tėvais, vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ir organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

12. Su šia Tvarka visi lopšelio-darželio darbuotojai supažindinami pasirašytinai.

III. SMURTO, PATYČIŲ PREVENCIJA IR INTERVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

13. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi lopšelio-darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi lopšelio-darželio direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, grupių auklėtojai, priešmokyklinio ugdymo pedagogai, o ją vykdančią dalyvauja visi mokyklos bendruomenės nariai.

14. Lopšelio-darželio direktorius yra atsakingas už šios tvarkos parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, vykdymą ir pristatymą lopšelio-darželio bendruomenei.

15. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja lopšelio-darželio vaiko gerovės komisijos pirmininkas ar kitas - direktoriaus įgaliotas asmuo, kuris kasmet:

15.1. mokslo metų pradžioje visus darbuotojus supažindina su smurto formomis ir smurto atpažinimo kriterijais;

15.2. pildo Smurto ir patyčių registracijos žurnalą (2 priedas);

15.3. atlieka fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę;

15.4. kaupia informaciją (apklausos, stebėjimo, pokalbių būdu) apie ugdymo(si) aplinkos saugumą, lopšelio-darželio bendruomenės mikroklimatą, identifikuoja aktualias problemas;

15.5. remdamasis tyrimų, pokalbių, stebėjimo rezultatais teikia pasiūlymus direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos veiklos gerinimo;

15.6. atlieka kitus lopšelio-darželio patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

16. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas lopšelio-darželio darbuotojas reaguodamas:

16.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

16.2. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar kitus lopšelio-darželio darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba), praneša direktoriui ar jo įgaliotam asmeniui;

16.3. užpildo Pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (1 priedas).

17. Lopšelio-darželio darbuotojų veiksmai kilus įtarimui dėl vaiko galimai patirto smurto artimoje aplinkoje:

17.1. bet kuris lopšelio-darželio darbuotojas, įtariantis, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, nedelsdamas apie tai praneša direktoriui ar jo įgaliotam asmeniui. Jei nėra tokios galimybės, tiesiogiai praneša savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyriui ir (ar) policijai;

17.2. lopšelio-darželio direktorius ar jo įgaliotas asmuo, įtariantis, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, tačiau negalintis užtikrintai to teigti, gali konsultuotis su lopšelio-darželio vaiko gerovės komisijos nariais arba su savivaldybės švietimo pagalbos ar pedagoginės psichologinės tarnybos specialistais;

17.3. lopšelio-darželio direktorius ar jo įgaliotas asmuo, pranešęs apie vaiko, galimai patyrusio smurtą artimoje aplinkoje, atvejį savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyriui ir (ar) policijai, informuoja lopšelio-darželio vaiko gerovės komisiją dėl pagalbos vaikui organizavimo ir (ar) teikimo;

17.4. gavusi informaciją vaiko gerovės komisija aptaria vaiko, galimai patyrusio smurtą artimoje aplinkoje, atvejį ir bendradarbiaudama su savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyriumi nustato švietimo ir (ar) kitos pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį, bendradarbiavimo su vaiko atstovais pagal įstatymą, kitomis institucijomis, užtikrinančiomis vaiko teisių apsaugą ir teikiančiomis pagalbą vaikui ir šeimai, aspektus.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

19. Smurto ir patyčių situacija lopšelyje-darželyje apibendrinama mokslo metų pabaigoje, duomenys panaudojami sudarant kitų mokslo metų veiklų planą.

20. Visa veikla lopšelyje-darželyje tarnauja smurto ir patyčių prevencijai.

ALYTAUS LOPŠELIS-DARŽELIS „VYTURĖLIS“
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA

 Pranešimo data / Registracijos Nr.

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios (vieta):	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota (pažymėkite ir pabraukite reikalingus žodžius):	
☐ <i>Fizinės:</i> ☐ <i>Psichologinės:</i> ☐ <i>Seksualinės:</i> ☐ <i>Nepriežiūra:</i>	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Bendruomenės nario, <u>patyrusio patyčias</u>, vardas, pavardė:	
Bendruomenės nario, <u>kuris tyčiojosi</u>, vardas, pavardė, pareigos:	
Bendruomenės nario/ių, <u>stebėjusio/ių patyčias</u>, vardas, pavardė, pareigos:	

Išsamesnė informacija apie įvykį, trumpas faktais pagrįstas įvykio aprašymas:

(Užpildžiusio asmens vardas, pavardė)

(Parašas)

ALYTAUS LOPŠELIS-DARŽELIS „VYTURĖLIS“
SMURTO IR PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

Žymėjimų reikšmės:

Ž – žodinės

F – fizinės

S – seksualinės

N – nepriežiūra

V – vaikas

S – suaugęs bendruomenės narys

Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos/grupė	Smurto ir patyčių pobūdis: Ž, F, S, N	Smurtą patyręs asmuo (V, S)	Smurtavęs asmuo (V, S)	Pastabos